

הדו"ח הדיפלומטי

סקירה חודשית על מדיניות-החוץ האזורית של ישראל
עורך: ד"ר רועי קיבריק*

גיליון מס' 53, ספטמבר 2021

א. ישראל והפלסטינים

- **עדיין אין תהליך שלום** - שר החוץ לפיד [טען](#) בנאום באוניברסיטת רייכמן כי התנאים הפוליטיים הנוכחיים בישראל וברשות הפלסטינית לא מאפשרים התקדמות כרגע בתהליך מדיני. בהמשך החודש במהלך ביקורו בבחריין [אמר](#) לפיד כי עמדתו האישית היא תמיכה בפתרון שתי המדינות אך אין על כך הסכמה בקרב הממשלה, וכי בינתיים יש [לפעול](#) לשיפור החיים של הפלסטינים והישראלים ולשמור על היתכנות פתרון שתי-המדינות. שרת הפנים שקד [הדגישה](#) שלדעתה אבו מאזן אינו פרטנר לתהליך מדיני וכי ראש הממשלה בנט לא ייפגש איתו. בנאומו בעצרת השנתית של האו"ם [נמנע](#) בנט כליל מלהזכיר את הסוגייה הפלסטינית. נשיא הרשות הפלסטינית אבו מאזן [התקשר](#) לברך את שר הביטחון גנץ לרגל השנה החדשה. משלחת פלסטינית מרמאללה [השתתפה](#) בכנס למען השלום בהובלת 15 ארגוני שלום שהתקיים בקיבוץ חנתון. שר החוץ המרוקאי בורטיה [ציין](#) כי ארצו סיועה בעבר ומעוניינת גם היום לסייע לתהליך השלום הישראלי-פלסטיני למימוש פתרון שתי-המדינות. השר לשיתוף פעולה אזורי פריג' [נפגש](#) עם שליח האו"ם וונסלנד ודן עמו בשיפור מצבם הכלכלי של הפלסטינים.
- **כלכלה תמורת ביטחון בעזה** - שר החוץ לפיד [הציג בכנס](#) באוניברסיטת רייכמן את [תכניתו לקדם](#) שיקום כלכלי בעזה בתמורה לשקט ביטחוני, תוך שילוב הרשות הפלסטינית בניהול פרויקטים תשתיתיים וכלכליים רחבי היקף. לפיד [הזמין](#) את מדינות הסכמי אברהם להצטרף למאמץ השיקום של עזה. ראש ממשלת הרשות הפלסטינית א-שתייה הגיב ואמר כי בעיית עזה היא מדינית וקרא לסיום הכיבוש והסרת המצור. הושג [הסכם](#) להעברת המענק הקטרי לרצועה. התשלום לסולר והסיוע ההומניטרי למשפחות בסך 10 מיליון דולר לחודש לכל מטרה [יועברו](#) על ידי ארגוני הסיוע של האו"ם, ואילו 10 מיליון דולר נוספים שמיועדים למשכורות לפקידים ברצועה יועברו דרך הרשות הפלסטינית. אולם, ההסכם עורר התנגדויות בקרב הפלסטינים, בייחוד לגבי דרך העברת המשכורות לפקידים. במהלך ביקורו של השליח הקטרי אל עמאדי [אשרה](#) לו ישראל לבקר גם במסגד אל-אקצה. במקביל, [נמשכו](#) חילופי אש מפעם לפעם בין ישראל והרצועה. משלחת רופאים מטעם ארגון "רופאים לזכויות אדם" [נכנסה](#) לעזה להעניק סיוע רפואי.
- **נמשך המאבק על ריבונות בירושלים** - דירקטוריון קק"ל [החליט לקדם](#) רישום של קרקעות במזרח ירושלים ובגדה המערבית כשטחים בבעלותה. הרשימה המשותפת [פנתה](#) למזכיר המדינה האמריקאי בלינקן [בדרישה](#) לפתוח מחדש את הקונסוליה במזרח ירושלים שנסגרה על ידי טראמפ.
- **סיפוח זוחל ואלימות מתנחלים** - שר הביטחון גנץ [ביקש](#) מבג"ץ לדחות את מועד הפינוי של כ-170 דונם בעמק שילה שבגדה המערבית, המעובדים על ידי מתנחלים ושייכים לפלסטינים, עד לאחר שנת השמיטה. זאת לאחר שכבר בחודש מאי הורה בג"ץ למנהל האזרחי לפנות את האדמות. האלימות בשטחים נמשכה כאשר חיילים [תקפו פעילי](#) שלום שהביאו מים לכפר פלסטיני בדרום הר-חברון, ומתנחלים תקפו תושבים פלסטינים במהלך שמחת תורה בכפר מופקרה. הממשל

האמריקאי [גינה](#) בחריפות את אלימות המתנחלים. ח"כ רוזין וח"כ רז [פנו](#) לשר הביטחון בדרישה לפנות מייד מאחז חדש שהוקם בבקעת הירדן.

ב. ישראל והאזורים סביב לה

המזרח התיכון

- חגיגות שנה להסכמי הנורמליזציה** - לרגל ציון שנה לחתימה על הסכמי אברהם [קיים מזכיר](#) המדינה בלינקן [כנס משותף](#) לשרי החוץ של ישראל, איחוד האמירויות, בחריין ומרוקו. ראש המשלה בנט [התייחס](#) לראשונה להסכמי אברהם ולרצונה של ישראל להמשיך ולפתח את היחסים, ולפני נאומו באו"ם [נפגש](#) עם שר החוץ הבחרייני והשר במשרד החוץ של איחוד האמירויות. לפיד ושר החוץ האמירתי בן זאיד [פרסמו](#) מאמר משותף בתקשורת באנגלית. נציגי ישראל, איחוד האמירויות, בחריין ומרוקו [מסרו](#) הצהרה משותפת במהלך פגישתה של המועצה לזכויות אדם בז'נבה, שהתרכזה בחשיבות שילובן של נשים בדיפלומטיה ותהליכי שלום והטמעה של נקודת מבט מגדרית ברוח החלטה 1325. שגרירות איחוד האמירויות [הציבה](#) בתל אביב וירושלים שלטי חוצות [המציינים](#) את הארוע. דובר משרד החוץ [קיים](#) מרתון ראיונות בן 14 שעות בנושא. סדרת כתבות [הוקרנה](#) בתקשורת הישראלית על התהליכים שהובילו להסכמים. שר החוץ האמירתי בן זאיד [בירך](#) בעברית לרגל השנה החדשה.
- שיתוף פעולה מתרחב עם מצרים** - ראש הממשלה בנט [נפגש](#) עם נשיא מצרים [א-סיסי](#) בשארם א-שייח'. הפגישה תוארה כחיובית מאוד, כאשר ברקע הפגישה עמדו דגלי שתי המדינות והיא זכתה לבולטות בתקשורת המצרית. השניים [שוחחו על](#) ניהול המרחב העזתי, סוגיית סכר התחיה, וחיזוק הקשרים הכלכליים והביטחוניים בין המדינות. שר החוץ לפיד [שוחח](#) עם [עמיתו](#) המצרי שוקרי. א-סיסי [התקשר](#) לנשיא הרצוג לברכו לרגל ראש השנה. חברת התעופה הלאומית המצרית איגיפטאיר [הודיעה](#) כי תשוב להפעיל קו טיסות סדיר [בין](#) תל אביב וקהיר ושארם א-שייח'. מכסת האגרות לסיני [בוטלה](#) ושעות פתיחת מעבר הגבול בטאבה הוארכו עד 18:30. שגרירת ישראל בקהיר אורון [נפגשה](#) עם חברי נבחרת ישראל לנוער באפניים שהשתתפו באליפות העולם שנערכה בקהיר.
- קידום היחסים הפורמליים עם בחריין** - שר החוץ לפיד [קיים](#) ביקור רשמי ראשון של שר ישראלי בבחריין מאז החתימה על הסכמי אברהם. הוא [נפגש](#) עם עמיתו א-זיאני ויורש העצר וראש הממשלה סלמאן בן חאמד, ובאופן חריג גם עם המלך חאמד בן עיסא. לפיד [חנך את](#) השגרירות הישראלית במאנמה בה צפוי איתן נאה [לשמש](#) כשגריר, חתם על הסכמים בילטרליים [וערך](#) ביקור בלוויית עמיתו הבחרייני בנושאת המטוסים האמריקאית במה שנועד להיות מסר לאיראן בנוגע לשיתוף הפעולה האזורי מולה. חברת התעופה הבחריינית "גולף-אייר" [החלה להפעיל קו](#) טיסה ישיר של שתי טיסות שבועיות בין תל אביב למנאמה. השגריר הבחרייני בישראל אל ג'לאהמה [נפגש](#) בארץ עם לפיד ודן עמו בחיזוק היחסים בין המדינות.
- ביקורת פנימית על הסכם צינור הנפט בין קצא"א ואיחוד האמירויות** - ארגוני חברה אזרחית ופעילים חברתיים [קיימו](#) הפגנה מול ביתו של לפיד [וקראו](#) לממשלה לבטל את הסכם הנפט עם קצא"א ואיחוד האמירויות. אליהם [הצטרפו](#) גם ראש עיריית אילת לנקרי. לפיד [מסר](#) כי יש לכבד הסכמים בין מדינות, אך יחד עם זאת מנכ"ל משרד ראש הממשלה מוביל את בחינה מחודשת של ההסכם והמשמעויות הסביבתיות תבדקנה בקפידה.
- שיפור היחסים עם ירדן** - הנשיא הרצוג [נפגש](#) בחשאי בעמאן עם המלך עבדאללה. שגריר ישראל החדש בעמאן סורקיס [הגיש](#) את כתב אמנתו למלך עבדאללה השני, והשגריר היוצא וייסברוד [העניק](#) ראיון נרחב לתקשורת בישראל. במחווה לירדן [אפשרה](#) ישראל [לקבוע](#) חיל ירדני ששרידי גופתו נמצאו בסמוך לגבעת התחמושת בטקס צבאי סמוך לשער הרחמים. [בנאמו](#) באו"ם [אמר מלך](#) ירדן כי ביטחון לישראל ולפלסטינים יושג רק באמצעות פתרון שתי המדינות.

- **תיאום המאמצים עם ארה"ב להתמודדות עם איראן** - הפורום האסטרטגי הישראלי-אמריקאי לנושא איראן [התכנס](#) לראשונה מאז הקמת הממשלה החדשה. היועץ לביטחון לאומי חולתא ועמיתו האמריקאי סאליבן הובילו את הדיון המשותף כאשר הצד הישראלי הדגיש את הצורך בפיתוח חלופות להתנהלות מול איראן נוכח משיכת הזמן סביב הסכם הגרעין. שיחות אלו [צפויות](#) להימשך עם ביקור מתוכנן של חולתא בווישינגטון בראשית חודש אוקטובר. בנואמו באו"ם נמנע בנט מלבקר את הניסיונות האמריקאים לשוב להסכם הגרעין, אך [תקף](#) את המשטר האיראני [והבהיר](#) שישראל תפעל נגד תכנית הגרעין שלו.
- **קריאות לנורמליזציה עם ישראל בעיראק** - בבירת החבל הכורדי אירביל [התקיים](#) כינוס של אישי ציבור עיראקים ביוזמה של ארגון אמריקאי, אשר קראו לנרמול היחסים עם ישראל ולהצטרפות להסכמי אברהם. ראש הממשלה בנט ושר החוץ לפיד [הגיבו](#) בחיוב לקריאה וציינו שידה של ישראל מושטת לשלום. האמריקאים [מיהרו](#) להודיע כי לא היו מודעים לכינוס ואין להם חלק בו. הממשלה העיראקית גינתה את היוזמה, ואף [הוציא צווי](#) מעצר נגד המשתתפים.
- **נורמליזציה עם סודן?** - שרת החוץ הסודנית [אמרה](#) כי מדינתה לא תקדם את נרמול היחסים עם ישראל, לפני שתתקבל החלטה מסודרת בנושא בפרלמנט הסודני. עוד ציינה כי לא מתקיימות שיחות בדרג הרשמי בין המדינות, וביטול החרם על ישראל אינו מצביע בהכרח על החלטה לפתיחת שגרירות ישראלית בח'רטום.

אירופה

- **קשרים עם האיחוד האירופי** - השגריר החדש של האיחוד האירופי לישראל דימיטר צאנצ'ב [הגיע](#) לארץ. ישראל והאיחוד האירופי [סיכמו על הכרה](#) הדדית בתעודות מתחסנים לקורונה. הפיסיקאי מהאוניברסיטה העברית פרופ' אליעזר רבינוביץ' [נבחר לכהן](#) כנשיא מאיץ החלקיקים CERN בז'נבה. ישראל היא החברה היחידה בפרויקט מחוץ לאירופה. ח"כ מואטי [ייצגה](#) את הכנסת באסיפה הפרלמנטרית של מועצת אירופה.
- **קשרים עם רוסיה** - שר החוץ לפיד [ביקר](#) ברוסיה, [נפגש עם עמיתו הרוסי](#) לברוב, [והזמין](#) לביקור גומלין בישראל. עוד [סוכם](#) על פגישה עתידית בין ראש הממשלה בנט והנשיא פוטין.
- **הפשרת היחסים עם שבדיה** - לאחר שבע שנים של קרירות דיפלומטית בין המדינות, [שוחח](#) שר החוץ לפיד עם עמיתתו השבדית לינדה. השניים [סיכמו](#) על חימום היחסים בין המדינות וקידום שיתופי פעולה. שיחתם [נערכה](#) לאחר מפגש מקדים בין סגן שר החוץ של שוודיה לבין מנכ"ל משרד החוץ אושפיז. בהמשך למגעים אלו, ובהתאם למאמץ הישראלי, [החליטה](#) שבדיה להצטרף למדינות שהחרימו את הישיבה לציון 20 שנה להצהרת דרבן.
- **פרידה ממרקל והבחירות בגרמניה** - הנשיא הרצוג [נפרד](#) באגרת מהקנצלרית מרקל שסיימה את תפקידה. נציגים ממפלגות השמאל בישראל [בירכו](#) את מפלגת השמאל הסוציאל-דמוקרטית על [ניצחונה](#) בבחירות. לא נרשמה התייחסות מצד ראש הממשלה בנט ושר החוץ לפיד לתוצאות הבחירות בגרמניה.

ג. מערך החוץ הישראלי

- **השתלבות בעולם** - ראש הממשלה בנט [נאם](#) בעצרת האו"ם [והתמקד](#) באיום האיראני ובניהול משבר הקורונה בישראל. ביקורת [נשמעה](#) בישראל על כך שלא התייחס לסוגיה הפלסטינית, וגם לא למשבר האקלים שהיה במרכז סדר היום של העצרת. בנט [נפגש עם](#) מזכ"ל האו"ם גוטיירש ושגרירת ארה"ב באו"ם תומאס-גרניפילד. שר הבריאות הורוביץ וח"כ פינטו, [פתחו](#) את ועידת ארגון הבריאות העולמי, שהתמקדה בהנגשת שירותי בריאות לאנשים עם מוגבלויות. ישראל [העבירה](#) לווייטנאם סיוע רפואי להתמודדות עם הקורונה.

- **המרכיב הנורמטיבי ביחסי החוץ** - שר החוץ לפיד [פרסם](#) סיכום של מאה הימים הראשונים שלו במשרד החוץ והדגיש את החשיבות והאימוץ של מדיניות-חוץ אופטימית הפונה לקיים קשרים ודיאלוג עם העולם גם מול אי-הסכמות, וכן את חשיבות ההקפדה על זכויות אדם כחלק מערכי המדינה. ארגון ישראייד [שיתף פעולה](#) עם פילנתרופים יהודיים וממשלת איחוד האמירויות כדי [לחלץ](#) ספורטאים ופעילים זכויות אדם מאפגניסטן, בהם גם נבחרת הנשים באופניים. שרת הפנים שקד [סירבה](#) לקלוט את נבחרת האופניים בישראל כתחנה זמנית בדרך לקנדה, והן חולצו לאיחוד האמירויות.
- **מאמץ להחרמת ועידת דרבן** - משרד החוץ [שם](#) לו למטרה [להרחיב](#) את מעגל המדינות שימנעו מהשתתפות בוועידת דרבן המתכנסת אחת לחמש שנים, [והצליח לשכנע 38](#) מדינות להחרים את המפגש.
- **מינויים במערך החוץ** - הממשלה [אשרה את](#) מינויים של מיכאל הרצוג כשגריר ישראל בארה"ב ורון הופמן כשגריר בקנדה. ועדת חוץ וביטחון [הקימה](#) תשע ועדות משנה, מתוכן שתי ועדות בלבד שמתמקדות בתפיסה מדינית ומדיניות-חוץ. ח"כ בן ארי [מונתה](#) ליו"ר קבוצת הידידות הפרלמנטרית של ישראל ואיחוד האמירויות. ח"כ מואטי [מונתה לכהן](#) כראש קבוצת הידידות הפרלמנטריות צרפת-ישראל ובלגיה-ישראל. ח"כ רז מונה לעמוד בראש קבוצת הידידות הפרלמנטרית ישראל-ארמניה [והצהיר](#) כי יפעל למען הכרה רשמית של ישראל בשואת העם הארמני.
- **מאמץ להתגבר על הפיכתה של ישראל לנושא שנוי במחלוקת בפוליטיקה האמריקאית** - בנאומו באו"ם [חזר](#) הנשיא ביידן על תמיכת ארה"ב בפתרון שתי המדינות ומחויבות ארה"ב לקידום פתרון זה, אך [הדגיש](#) כי נדמה שהפתרון עוד רחוק. שר החוץ לפיד [שוחח](#) עם מזכיר המדינה האמריקאי בלינקן והביע את הערכתו על מבצע החילוץ מאפגניסטן שהובילו האמריקאים. חברי קונגרס דמוקרטים [התנגדו](#) להעברת סיוע כספי לטובת הפעלת כיפת ברזל, וביטאו בכך את התרחקות הקולות הפרוגרסיבים במפלגה הדמוקרטית מתמיכה בישראל. משרד החוץ [פעל](#) מול מנהיגי המפלגה הדמוקרטית [שהבטיחו](#) כי הם מחויבים לתמיכה בישראל, ובית הנבחרים [אישר](#) במהרה בסעיף אחר ובתמיכה גורפת של חברי שתי המפלגות את העברת התקציב לטובת כיפת ברזל. בכירי הממשלה בישראל [הודו](#) לממשל האמריקאי ולמנהיגי שתי המפלגות בארה"ב.

ד. ציר זמן חודשי

תאריך	מה קרה?
5 בספטמבר	נשיא מצרים א-סיסי התקשר לברך את הנשיא הרצוג לרגל השנה החדשה.
6 בספטמבר	אבו מאזן התקשר לנשיא הרצוג ולשר הביטחון גנץ לרגל השנה החדשה.
6 בספטמבר	שר החוץ לפיד שוחח עם מזכיר המדינה האמריקאי בלינקן.
7 בספטמבר	השליח הקטרי אל-עמדי ביקר בישראל והתפלל במסגד אל-אקצה.
9 בספטמבר	לפיד נפגש במוסקבה עם מקבילו לברוב.
13 בספטמבר	השר לשיתוף פעולה אזורי פריג' נפגש עם שליח האו"ם לתהליך השלום במזרח התיכון וונסלנד.
13 בספטמבר	ראש הממשלה בנט נפגש עם א-סיסי בשארם א-שייח'.
17 בספטמבר	התקיימה פסגה וירטואלית של שרי החוץ לציון יום השנה להסכמי אברהם.
18 בספטמבר	לפיד שוחח עם עמיתו המצרי שוקרי.
20 בספטמבר	לפיד שוחח עם שרת החוץ השבדית לינדה, ושר החוץ ההונגרי סיג'רטו.
21 בספטמבר	לפיד שוחח עם מנהיג הרוב הדמוקרטי בבית הנבחרים הוייר.
27 בספטמבר	בנט נפגש עם בכירים ממדינות המפרץ בעצרת האו"ם, ונאם במליאה.
30 בספטמבר	לפיד קיים ביקור בבחריין ונפגש עם המלך ויורש העצר.

ה. פרסומים אחרונים של מכון מיתוים

ד"ר מורן זגה, "[האם הסכמי אברהם היו מהלך "משנה-משחק"?](#)", ספטמבר 2021.

דו"חות ומחקרים

ח"כ לשעבר קסניה סבטלובה, "[שנה להסכמי אברהם](#)", ערוץ הכנסת, 2 בספטמבר 2021.

פרופ' אלי פודה, "[פגישת בנט א-סיסי](#)", גליצ, 14 בספטמבר 2021.

ד"ר נמרוד גורן, "[ראיון עם השר לשיתוף פעולה אזורי עסאווי פריג](#)", 23 בספטמבר 2021. (החל מדקה 15:55)

גיל מורסיאנו, "[הבחירות בגרמניה](#)", כאן, 26 בספטמבר 2021.

ראיונות בתקשורת

פרופ' אלי פודה, "[הוועידה החשובה שלא שמעתם עליה: מנהיגי המזרח התיכון התכנסו בבגדד](#)", N12, 1 בספטמבר 2021.

השגריר לשעבר מיכאל הררי, "[הברית ההלנית היא סיפור הצלחה, אך יש לאן להתקדם](#)", הארץ, 1 בספטמבר 2021.

ד"ר עידו זלקוביץ', "[לעבאס אין מה להפסיד](#)", הארץ, 9 בספטמבר 2021.

ד"ר נמרוד גורן, "[במלאת שנה להסכמי אברהם, איך לצרף את הסעודים לחגיגה?](#)", וואלה, 14 בספטמבר 2021.

ד"ר ליאור להרס, "[מה בין ההסכם עם טליבאן להסדרה עם חמאס?](#)", הארץ, 14 בספטמבר 2021.

ח"כ לשעבר קסניה סבטלובה, "[שנה אחרי, עדיין לא יבשה הדיו על הסכמי אברהם](#)", זמן ישראל, 14 בספטמבר 2021.

השגריר לשעבר מיכאל הררי, "[צינור הגז הערבי: מסדרון אנרגיה עוקף איראן, לסיוע ללבנון?](#)", זמן ישראל, 18 בספטמבר 2021.

ח"כ לשעבר קסניה סבטלובה, "[ישראל ומצרים: 42 שנים של שלום קר](#)", N12, 21 בספטמבר 2021.

ד"ר מורגן זגה, "[שנה לאחר "הסכמי אברהם": תפיסת האויב המשותף מתערערת](#)", הארץ, 22 בספטמבר 2021.

מאמרי דעה